

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2024/2025-77)

13 EYLÜL DÜNYA İLK YARDIM GÜNÜ (2025)

İlk yardım; herhangi bir kaza ya da yaşamı tehlikeye düşüren bir durumda, sağlık görevlilerinin tıbbi yardımı sağlanıncaya kadar hayatın kurtarılması ya da durumun daha kötüye gitmesini önleyebilmek amacıyla kazazedeye/yaralıya olay yerinde, tıbbi araç gereç aranmaksızın mevcut araç ve gereçlerle yapılan ilaçsız uygulamalar olarak tanımlanmaktadır.¹

Dünya İlk Yardım Günü, ilk yardımın önemine dikkat çeken küresel bir etkinliktir. Her yıl eylül ayının ikinci cumartesi günü kutlanmakta ve ilk yardımın hem günlük yaşamda hem de kriz anlarında hayat kurtardığını vurgulamaktadır. Bu özel gün, Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri tarafından 2000 yılında başlatılmıştır. Amacı, insanlara acil durumlarda harekete geçebilmeleri için bilgi ve özgüven kazandırmaktır.²

Her yıl farklı temalarla kutlanan özel günün bu yılki teması "**İlk Yardım ve İklim Değişikliği**" olarak belirlenmiştir; sel, orman yangını ve sıcak hava dalgaları gibi aşırı hava olaylarının artan etkisine ve ilk yardımın daha güvenli ve daha dirençli toplumlar inşa etmede oynadığı temel role ışık tutmak amaçlanmıştır.³

İklim değişikliği, insanlığın karşı karşıya olduğu en acil sorunlardan biridir. Etkileri; sıcak hava dalgaları, fırtınalar, seller, kuraklıklar ve orman yangınları gibi aşırı hava olaylarının artan sıklığı ve yoğunluğu ile kendini göstermektedir. Bu olaylar, nüfusların güvenliğini ve refahını tehdit etmekte, insan sağlığı üzerinde doğrudan etkiler yaratmakta ve acil müdahale sistemlerinin hızlı ve etkili uyumunu gerektirmektedir. İlk yardım, acil durumların önlenmesi ve yönetilmesinde kritik bir rol oynamaktadır. İlk yardım eğitimi teknik becerilere ek olarak çevresel riskleri öğretmekte ve önleyici davranışları teşvik etmektedir.⁴

Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu (IFRC), 2025 Dünya İlk Yardım Günü kapsamında tüm yaş grupları için özel önerilerde bulunmaktadır;⁴

- **Çocuklar:** Erken yaşta ilk yardım öğrenmek, çocukları iklim değişikliğinin artan zorluklarından ve risklerinden korur. Çocuklar, günlük aktivitelerinde, okulda veya doğal afetlerde kazalara, yaralanmalara ve tıbbi acil durumlara özellikle açıktır; acil bir durumda nasıl hızlı hareket edileceğini bilmeleri hayati önem taşır.
- **Yetişkinler:** Doğal afetlerin artışı, yetişkinler için ilk yardım eğitimi mutlak bir zorunluluk haline getirmiştir. Yetişkinler bu tür krizlerde genellikle ilk tanıklar ve müdahalede bulunanlardır; yalnızca kendilerinin değil, aynı zamanda çocukları, yaşlıları ve en savunmasızları koruma

¹ Türkiye İlk Yardım Derneği, Temel ilk yardım bilgileri. <https://www.ilkyardim.org.tr/temel-ilk-yardim-bilgileri.html#:~:text=%C4%B0lk%20Yard%C4%B1m%20Nedir%3F,ve%20gere%C3%A7lerle%20yap%C4%B1lan%20ila%C3%A7lar%20uygulamalar%C4%B1r> Erişim tarihi: 06.05.2025

² British Red Cross, World First Aid Day 2025. <https://www.redcross.org.uk/first-aid/world-first-aid-day#:~:text=act%20in%20emergencies,-,World%20First%20Aid%20Day%202025,aide%20in%20schools%20and%20communities> Erişim Tarihi: 05.09.2025

³ Canadian Red Cross, World First Aid Day. <https://www.redcross.ca/training-and-certification/first-aid-tips-and-resources/our-engagements/world-first-aid-day> Erişim Tarihi:05.09.2025

⁴ International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (IFRC) Global First Aid Reference Centre. (2025, May). World First Aid Day 2025 – Concept Note: First Aid & Climate Change. <https://www.globalfirstaidcentre.org/wp-content/uploads/2025/05/Concept-Note-2025.pdf>

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2024/2025-77)

sorumluluğunu taşırlar.

- **Yaşlılar:** İklim değişikliği yaşlıların kırılganlığını arttırmaktadır. İlk yardım becerilerinin edinilmesi, yaşlıların sıcak çarpması, susuzluk veya hava kirliliğine bağlı solunum sıkıntısı gibi tıbbi acil durumların erken uyarı işaretlerini daha iyi tanımalarına olanak tanır. Yaşlılara özel uyarlanmış eğitimler özgüvenlerini artırır, kritik durumlarda kaygıyı azaltır ve aktif bir sosyal yaşam sürdürmelerine yardımcı olur.

Bu yılki tema özelinde ana mesajlar şu şekilde sıralanmıştır; ⁴

- Çevresel değişimlere uyarlanmış ilk yardım eğitimi, toplumsal direnci güçlendirir. Hazır ve bilgili topluluklar afetlere daha etkili yanıt verir.
- İlk yardım ve tıbbi malzemeler, iklim uyum stratejilerine entegre edilmelidir. Her bağlama özel hazırlanmış setler (ör. su arıtma tabletleri, yanık pansumanları, işaretleme araçları) kullanılabilir.
- Dijital kaynaklar ve teknolojiler, ilk yardımın yaygınlaşmasında önemlidir. Çevrim içi eğitimler, coğrafi engelleri ortadan kaldırır.
- İlk yardım, insani yardım ve göçmen programlarına mutlaka dahil edilmelidir. Göç yollarında sık görülen yaralanma, susuzluk ve hastalıklar, eğitilmiş bireyler sayesinde azaltılabilir.

Şekil 1: IFRC'nin Dünya İlk Yardım Günü (2025) için hazırladığı poster.⁵

⁵ International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies, Global First Aid Reference Centre, World First Aid Day 2025 – Official poster. <https://www.globalfirstaidcentre.org/resource/wfad-official-poster-2025/>